

Bekostigingsmodellen in de Wmo en Jeugdwet

Bekostiging

Bekostiging is het maken van afspraken over – of de definitie van – prestaties van zorgaanbieders die voor vergoeding door de gemeenten in aanmerking komen. Gemeenten leggen de afspraken met een zorgaanbieder vast in een overeenkomst en/of een subsidiebeschikking. Deze afspraken gaan onder andere over de:

- volume en prijs van de zorg
- kwaliteitsniveau
- gewenste innovatie
- activiteiten of diensten door de opdrachtnemer
- de wijze waarop de gemeente u gaat betalen
- de verantwoording over de geleverde prestaties

Welke modellen voor bekostiging zijn er?

Gemeenten moeten met de aanbieders een wijze afspreken op basis waarvan zij gaan bekostigen. Dit definiëren wij als bekostigingsmodellen. Op hoofdlijnen zijn er vier modellen die kunnen worden gebruikt voor de bekostiging in de Wmo en de Jeugdwet. In de handreiking sturing en bekostiging van de tweedelij¹ wordt er in een kwadrant een onderscheid gemaakt in vier basisvormen op basis waarvan u wordt betaald voor aanbod dan wel resultaat en dat u wordt betaald op basis van populatie of caseload.

Waar betaalt u voor (betalingstitel)?			
		Betalen voor aanbod	Betalen voor resultaat
Op basis waarvan bepaal je volume?	Omvang en kenmerken van de populatie	1. Functiebekostiging	3. Resultaatbekostiging voor de populatie (populatiebekostiging)
	Omvang en kenmerken van de caseload	2. Productiebekostiging	4. Resultaatbekostiging per cliënt

Tabel 1. Bekostigingsmodellen

1 Functiebekostiging (Beschikbaarheidsbekostiging)

Hierbij wordt er een budget verstrekt voor het beschikbaar houden van een dienst/voorziening binnen een geografisch gebied (bijvoorbeeld wijk, kern of gemeente). De kosten die gepaard gaan met het in stand houden van de voorziening worden hier bekostigd. Periodiek kan nut en noodzaak van de bekostiging worden besproken.

¹ Directeuren van Amersfoort, Haarlemmermeer, Rotterdam, Zoetermeer en Leidschendam-Voorburg en de transitiebureaus VWS/VNG Jeugd en Wmo. (2014) Handreiking "Sturing en bekostiging van de tweedelijⁿ. Knoppen voor inrichten, prikkelen en beheersen".

Bij deze vorm is er dus geen directe relatie tussen het budget en de afname van de dienst/voorziening. Voorbeelden waarbij dit voorkomt zijn een inlooph functie, of voor het in stand houden van een sociaal wijkteam. Dit kan bijvoorbeeld door het verstrekken van een subsidie.

Het voordeel is dat u als aanbieder vrij bent in de wijze waarop u de dienst of voorziening in stand houdt en op welke wijze dit wordt ingericht. Verder bent u als aanbieder ook verzekerd van het budget wanneer u zich aan de afspraken voor het in stand houden van de dienst/voorziening houdt. Een nadeel is dat (financiële) risico's die verband houden met een grotere vraag dan verwacht bij u als aanbieder worden neergelegd. U krijgt namelijk een vast budget en daar moet u het voor doen.

Het is voor u als aanbieder dan ook belangrijk dat u de afspraken tussentijds kunt herijken wanneer de vraag hoger is en het in stand houden van de voorziening gegeven de vraag dus meer gaat kosten dan vooraf is gepland.

2 Productiebekostiging

Hierbij wordt er een budget bepaald door een tarief per volume-eenheid. Bij deze vorm is er een directe relatie tussen het budget en de afname van de dienst/voorziening (aantal). Dit staat ook wel bekend als $P \times Q$ bekostiging. De productie-eenheid kan een uur geleverde zorg zijn, maar bijvoorbeeld ook een tarief per cliënt of aanwezigheidsdag. Voorbeelden van productiebekostiging in de extramurale zorg zijn uren begeleiding, dagdelen dagbesteding. In de intramurale zorg kan een aanwezigheidsdag van een ZZP worden gezien als een productie-eenheid.

Het voordeel is dat u als aanbieder betaald krijgt wat u levert. Dit maakt u wel afhankelijk van de vraag en de gecontracteerde volumes. U dient afspraken te maken over de (minimum en maximum) volumes en de tarieven die daarbij horen. De complexiteit en administratieve lasten bij bekostiging van productie kunnen sterk oplopen. Dat geldt vooral bij bekostiging van producten of trajecten waar getracht wordt in redelijk detail de vergoedingen op te bouwen of wanneer deze verschillend tussen gemeenten en verschillende producten en eenheden geregistreerd moeten worden. Om budgetten te beheersen zullen gemeenten geneigd zijn om op volumes te sturen, bijvoorbeeld door het afspreken van volumeplafonds.

3 Resultaatbekostiging voor de populatie (Populatie bekostiging)

De aanbieder ontvangt een vast of onderhandelbaar bedrag per inwoner in zijn populatie (of gebied), voor een omschreven pakket te bereiken resultaten voor die populatie. Hierbij wordt er een budget aan één of meerdere instellingen verstrekt voor het bedienen van een doelgroep of deel van de bevolking. Hoewel er geen directe relatie is tussen afname van de dienst/voorziening (aantal) is er via de aantallen in de doelgroep of deel van de bevolking een indirecte relatie. De aanbieder ontvangt een vast of onderhandelbaar bedrag per inwoner (of verzekerde) in zijn populatie (of gebied).

De aanbieder is verantwoordelijk voor de populatie en beheert het aan hem toegekende budget. Nadeel is dat het budgetrisico voor de populatie bij de aanbieder ligt. Voordeel is dat dit ruimte geeft aan de aanbieder om de zorg zo doelmatig mogelijk in te richten voor de populatie en de positieve financiële resultaten ten goede te laten komen aan de eigen organisatie.

4 Resultaatbekostiging per cliënt

De aanbieder ontvangt een vast of onderhandelbaar bedrag per cliënt voor een omschreven pakket te bereiken resultaten. Als aanbieder wordt u afgerekend op behaalde resultaten. Een voorbeeld om af te rekenen op basis van behaalde resultaten is om de bekostiging afhankelijk te maken van een stijging op de participatieladder². Een stijging van een trede bij een cliënt wordt dan gedefinieerd als een resultaat waarvoor een (vast) bedrag beschikbaar wordt gesteld. Uitkering van dat bedrag vindt pas plaats wanneer het resultaat is behaald.

Resultaatbekostiging vergt van aanbieders verantwoording van de resultaten die zij hebben bereikt per cliënt. Dit kan leiden tot extra administratieve vereisten in de registratie, facturatie en verantwoording.

Veel gemeente geven aan dat zij op den duur willen 'groeien' naar een vorm van resultaatbekostiging, maar dat zij nog onvoldoende zicht hebben op welke resultaten zij willen behalen en welk bedrag hier tegen over moet staan.

² Om de zelfredzaamheid van burgers in kaart te brengen en voortgang te kunnen kwantificeren, is onder andere de participatieladder vanuit de VNG beschikbaar gesteld. In het kader van sturen op resultaat biedt dit instrument de